

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи
доцент І.І. Солонинко

_____ 2023

Факультет медичний №1
кафедра сімейної медицини
Дисципліна лікарська практика в
сімейному відділі поліклініки
Опорна (так, ні)
Адреса: Львів, вул. Чупринки, 62

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з дисципліни

**ОК 44. ВИРОБНИЧА ЛІКАРСЬКА ПРАКТИКА В ПОЛІКЛІНІЦІ
ТА АМБУЛАТОРІЇ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ»**
(хірургічне відділення поліклініки)

галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 228 «Педіатрія»
факультет, курс: медичний, 5-й курс

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри
« 9 » 01. 2023 р.

Протокол № 5 від « 9 » 01. 2023р.
Завідувач кафедри

 проф. Надашкевич О.Н.

Затверджено
на профільній методичній комісії
« 4 » 05. 2023 р.

Протокол № 3 від « 4 » 05. 2023 р.
Голова

 проф. Радченко О.М.

Робоча навчальна програма складена працівниками кафедри сімейної медицини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: професором Надашкевичем О.Н., д.мед.н., доцентом Вергуном А.Р. для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, 5 курсу медичного факультету, за спеціальністю 228 «Педіатрія» на основі нового навчального плану та відповідає критеріям Європейської кредитної трансферної системи (ECTS).

Рецензенти:

д. мед. н., професор Андрющенко Дмитро Вікторович
*(Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького)*

д. мед. н., професор Склярів Євген Якович
*(Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького)*

д. мед. н., професор Михайлюк Іван Олексійович
(Івано-Франківський національний медичний університет)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма спрямована на якісну підготовку студентів вищих медичних навчальних закладів за спеціальністю 228 «Педіатрія». Виробнича практика студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, є важливою ланкою у підготовці лікарів – фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти і невід’ємною частиною навчального процесу.

Програма відповідає обов’язковій компоненті ОК 44 «Виробнича лікарська практика в поліклініці та амбулаторії сімейної медицини» (хірургічне відділення поліклініки) освітньо-професійної програми «педіатрія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 228 педіатрія галузі знань 22 охорона здоров’я. кваліфікація освітня: магістр педіатрії. кваліфікація професійна: лікар

При проходженні виробничої практики студент зобов’язаний:

- *до початку проходження виробничої практики одержати від завідувача відділу виробничої практики вищого навчального закладу консультації щодо терміну проходження практики, оформлення документації тощо;*
- *в деканаті отримати скерування в базову установу для проходження практики;*
- *своєчасно прибути на базу практики;*
- *в повному обсязі виконувати всі завдання передбачені програмою практики і вказівками її керівників на циклах;*
- *вивчити та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки;*
- *виконувати, діючи в лікувальній установі, правила внутрішнього трудового розпорядку;*
- *нести відповідальність за доручену роботу, її результати на рівні зі штатними працівниками;*
- *вести щоденник практики, іншу документацію, яка передбачена програмою практики;*
- *після закінчення циклу («Лікарська практика в сімейному відділенні поліклініки») практики подати керівнику практики від навчального закладу письмовий звіт про виконання всіх завдань, передбачених програмою, заповнений та завізований безпосереднім базовим керівником щоденник;*
- *своєчасно здати диференційований залік з практики.*

Програма складена у відповідності з наступними нормативними документами:

- рекомендаціями щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін, затвердженими наказом МОЗ України від 24.03.2004 за №152 “Про затвердження рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін” зі змінами та доповненнями, внесеними наказом МОЗ України від 12.10.2004 за №492 “Про внесення змін та доповнень до рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін”;
- наказом МОЗ України від 31.01.03 за №148 “Про заходи щодо реалізації положень Болонської декларації у системі вищої медичної та фармацевтичної освіти”;
- Стандартом вищої освіти України підготовки фахівців другого (магістерського) рівня освіти 22 «Охорона здоров’я» Спеціальності: 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» освітньої кваліфікації «Магістр медицини», професійної кваліфікації «Лікар»;
- експериментального навчального плану, розробленим на принципах Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) і затвердженим Наказом МОЗ України від 31.01.2005 №52 “Про затвердження та введення нового навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “Спеціаліст” кваліфікації “Лікар” у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації України за спеціальностями “Лікувальна справа”, “Педіатрія”, “Медико-профілактична справа”.

- освітньо-кваліфікаційними характеристиками (ОКХ) і освітньо-професійними програмами (ОПП) підготовки фахівців, галузевих стандартів вищої освіти з напрямку галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 228 «Педіатрія»

Організація навчального процесу здійснюється за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТНС).

Виробнича практика «Лікарська практика в хірургічному відділенні поліклініки»

Літня лікарська поліклінічна виробнича практика студентів 5-го курсу в обсязі професійних обов'язків лікаря загальної практики – сімейного лікаря проводиться впродовж 1-го тижня в хірургічному відділенні поліклініки. Практична робота студентів складається з щоденної (7 годин 12 хвилин) роботи в поліклініці (участь у амбулаторному прийомі та у наданні медичної допомоги вдома) та 1-го чергування (12 годин) у відділенні невідкладної допомоги.

Головне завдання виробничої практики – це закріплення знань та умінь в умовах майбутньої професійної діяльності, які отримані в процесі вивчення основних теоретичних та клінічних дисциплін.

За час виробничої практики в сімейному відділі поліклініки чи амбулаторії сімейної медицини умовах повинні **вивчити** методи роботи лікаря-хірурга поліклініки та вузьких спеціалістів хірургічного профілю і **набути практичного досвіду** у таких напрямках майбутньої професійної діяльності:

- ведення амбулаторно-поліклінічного прийому хворих та здорових;
- ранньої діагностики різних захворювань з використанням всіх доступних в поліклініці методів обстеження;
- лікування хворих і травмованих на амбулаторному прийомі, вдома та в денному стаціонарі поліклініки, надання їм невідкладної допомоги;
- виконання інвазивних маніпуляцій, перев'язок, накладання іммобілізаційних пов'язок;
- проведення амбулаторних малооб'ємних хірургічних маніпуляцій та оперативних втручань;
- диспансерного обслуговування населення з метою виявлення факторів ризику різних захворювань та їх профілактики;
- реабілітації хворих з широким використанням всіх реабілітаційних заходів;
- відбір хворих для санаторно-курортного лікування;
- вирішення питань експертизи тимчасової непрацездатності;
- ведення медичної документації лікарем відповідної спеціальності;
- планування роботи, обліку і аналізу захворюваності та ефективності роботи лікаря;
- пропаганди санітарно-гігієнічних знань та принципів здорового способу життя серед населення.

Кожний студент під час виробничої практики в поліклініці закріплюється за лікарем відповідної спеціальності хірургічного профілю, проводить разом з лікарем амбулаторний прийом хворих і здорових дорослих. ЄCTS навчального процесу спонукає студентів систематично вчитися протягом усього курсу.

Під час амбулаторного прийому проводиться опитування, огляд хворих, призначається лікування та оформляється медична документація: оновлена форма 074/0 "Журнал реєстрації амбулаторних пацієнтів", відомість обліку пацієнтів (ф. 039/0), медична карта амбулаторного хворого (ф. 025/о), рецептурні бланки, листки тимчасової непрацездатності, скерування на дослідження та консультації спеціалістів, довідки на санаторно-курортне лікування та санаторно-курортні карти тощо, посильні листи на МСЕК тощо. Вирішуються питання експертизи непрацездатності.

Студенти ознайомлюються з кодуванням причин звернення пацієнта, кодом діагнозу та діями лікаря за кодами ІСРС-2, затверджені Наказом МОЗ України від 04.01.18. "Про деякі питання застосування україномовного варіанту Міжнародної класифікації первинної медичної допомоги (ІСРС-2-І)", працюють в інформаційній медичній системі HELSI.

Під час амбулаторного прийому, згідно з показаннями, здійснюються інвазивні маніпуляції, амбулаторні хірургічні втручання, накладання іммобілізаційних пов'язок та перев'язок; студент супроводжує хворого та приймає активну участь у проведенні хірургічних маніпуляцій та операцій.

За необхідності додаткових обстежень хворого в лабораторії, кабінетах функціональної діагностики або рентгенологічного дослідження, проведення консультацій суміжних спеціалістів студент супроводжує хворого та приймає активну участь у проведенні певного дослідження.

Після амбулаторного прийому хворих кожний студент разом з лікарем відвідує 2-4 виклики додому (первинних або повторних). Відвідування проводяться в день поступлення виклику. В амбулаторній карті робиться запис про стан хворого та призначене лікування з позначкою про відвідування хворого вдома.

Під час роботи в поліклініці студент повинен оволодіти принципами диспансерного обслуговування населення. Він приймає участь у відборі пацієнтів для диспансерного спостереження за медичними чи соціальними критеріями, проводить динамічне спостереження за хворими та здоровими, що взяті на облік; призначає необхідні лікувальні, профілактичні та реабілітаційні заходи; заповнює документацію, яка використовується при диспансерному обслуговуванні населення. Крім цього, студенти приймають участь у вивченні ефективності диспансеризації на дільниці. З цією метою кожний з них оцінює ступінь охоплення диспансерним спостереженням, активність диспансеризації та її ефективність.

У роботі ЛКК і МСЕК студенти приймають участь разом з лікарем: вчать заповнювати посильні листи, освоюють критерії визначення груп інвалідності, положення про експертизу тимчасової непрацездатності та медико-соціальні експертні комісії. Разом з черговим лікарем по поліклініці студенти надають невідкладну допомогу хворим та постраждалим.

Виробнича практика передбачає:

1. вивчення студентами організаційної структури поліклініки та окремих її підрозділів, а також документації МОЗ України, що регламентує її роботу;
2. участь у амбулаторно-поліклінічному прийомі хворих, травмованих і здорових дорослих лікарями-хірургами та іншими лікарями — спеціалістами ірургічного профілю, оволодіння навиками ведення необхідної документації лікарями амбулаторно-поліклінічних закладів;
3. оволодіння правилами проведення диспансерного спостереження за хворими, травмованими та здоровими людьми окремих груп, можливостями надання медичної допомоги в умовах денного та домашнього стаціонару;
4. участь у формуванні основних принципів здорового способу життя щодо профілактики найпоширеніших захворювань серед населення;
5. знання основних проявів, чинників ризику, принципів лікування основних найбільш поширених захворювань з метою їх профілактики, раннього виявлення та своєчасного надання необхідної допомоги.

Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних задач, структуровані письмові роботи; структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь.

Диференційований залік здійснюється по завершенню лікарської практики в хірургічному відділенні поліклініки.

Оцінка за дисципліну визначається як сума оцінок поточної практичної діяльності (у балах) та оцінки диференційованого заліку (у балах), яка виставляється при оцінюванні практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні практичних навичок з виробничої лікарської практики в хірургічному відділенні поліклініки – 200, в тому числі за поточну діяльність – 120 балів (60%), за результатами диференційованого заліку – 80 балів (40%).

Поточна діяльність студентів контролюється у відповідності з конкретними цілями та під час індивідуальної роботи відповідального на базі проведення виробничої практики та викладача університету зі студентами.

Опис навчального плану з дисципліни «Лікарська практика в сімейному відділенні поліклініки» для студентів медичних факультетів

Назва практики	Кількість тижнів	Кількість кредитів/ годин	Рік навчання/ семестр	Вид контролю
Виробнича лікарська практика в хірургічному відділенні поліклініки	1	1 кредит	V курс/ X семестр	Диференційований залік

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення «Лікарська практика в хірургічному відділенні поліклініки»:
кінцеві цілі встановлюються на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модулю (професійно-орієнтована фундаментальна підготовка) і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до модулю та змістового модулю сформульовані **конкретні цілі** у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни. Кінцеві цілі розташовані на початку програми й передують її змісту, конкретні цілі передують змісту змістового модулю.

Кінцеві цілі дисципліни

- *Визначення основних принципів надання медичної допомоги на засадах сімейної медицини.*
- *Вивчення основних форм, обов'язків роботи лікаря-хірурга поліклініки.*
- *Вивчення епідеміології, чинників ризику, можливостей профілактики та ранньої діагностики основних найбільш поширених хірургічних захворювань внутрішніх органів, м'яких тканин, кісток і суглобів, а також — травматичних пошкоджень;*
- *Ознайомлення з відповідною документацією по заповненню амбулаторної карти, листка непрацездатності, статистичного талону, скерування на МСЕК, контрольної карти диспансерного спостереження тощо.*

Конкретні цілі:

- *вивчити структуру амбулаторно-поліклінічного закладу, функції його підрозділів, оволодіти основними принципами надання медичної допомоги в амбулаторно-поліклінічних умовах, знати організаційні форми роботи та обов'язки сімейного лікаря;*
- *визначати групи здорових та хворих, що підлягають диспансерному спостереженню, вміти заповнювати відповідну документацію; складати план діагностично-реабілітаційних заходів щодо певної нозології;*
- *знати чинники ризику основних захворювань внутрішніх органів у дітей та дорослих, вміти їх виявляти, інтерпретувати, складати план необхідних профілактичних заходів;*
- *оволодіти методами діагностики та амбулаторного лікування основних найбільш поширених хірургічних захворювань внутрішніх органів, м'яких тканин, кісток і суглобів, а також — травматичних пошкоджень;*
- *оформляти необхідну документацію на дільниці та лікарів-спеціалістів.*

**МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ З ПРОГРАМИ
«ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА»**

для студентів 6-го курсу вищих учбових медичних закладів України з підготовки
фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 Охорона здоров'я
спеціальність 228 «Педіатрія»

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
	Інтегральна компетентність	<p>Здатність застосовувати набуті загальні і фахові компетентності для вирішення складних задач професійної діяльності лікаря-педіатра та практичних проблем у галузі охорони здоров'я на відповідній посаді, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних станів, фізіологічних станів та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій; питань судової та військової експертизи та/або здійснення інновацій.</p> <p>Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини (педіатрії).</p> <p>Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.</p>			
Загальні компетентності					
ЗК.1.	<i>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</i>		+	+	+
ЗК.2.	<i>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</i>		+	+	+
ЗК.3.	<i>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</i>		+	+	+
ЗК.4.	<i>Знання та розуміння предметної галузі та розуміння 9 професійної</i>		+	+	+
ЗК.5.	<i>Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</i>		+	+	+
ЗК.6.	<i>Здатність приймати обґрунтовані рішення.</i>		+	+	+
ЗК.7.	<i>Здатність працювати в команді</i>	+	+	+	+
ЗК.8.	<i>Здатність до міжособистісної взаємодії.</i>		+	+	+
ЗК.9.	<i>Здатність спілкуватись іноземною мовою.</i>		+	+	+
ЗК.10.	<i>Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології</i>	+	+	+	+
ЗК.11.	<i>Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел</i>	+	+	+	+
ЗК.12.	<i>Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих</i>		+	+	+
ЗК.13.	<i>Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем</i>		+	+	+

ЗК.14.	<i>Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</i>	+	+	+	+
ЗК.15.	<i>Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</i>	+	+	+	+
Спеціальні (фахові) компетентності					
ФК.1.	<i>Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.</i>	+	+	+	+
ФК.2.	<i>Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів</i>	+	+	+	+
ФК.3.	<i>Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.</i>	+	+	+	+
ФК.4.	<i>Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.</i>	+	+	+	+
ФК.5.	<i>Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань</i>	+	+	+	+
ФК.6.	<i>Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.</i>	+	+	+	+
ФК.7.	<i>Здатність до діагностування невідкладних станів</i>	+	+	+	+
ФК.8.	<i>Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.</i>	+	+	+	+
ФК.9.	<i>Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.</i>	+	+	+	+
ФК.10.	<i>Здатність до виконання медичних маніпуляцій.</i>	+	+	+	+
ФК.11.	<i>Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або 10 обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</i>	+	+	+	+

ФК.12.	<i>Здатність до визначення тактики ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду. Навички консультування з питань планування сім'ї та підбору метода контрацепції.</i>	+	+	+	+
ФК.13.	<i>Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.</i>	+	+	+	+
ФК.14.	<i>Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.</i>	+	+	+	+
ФК.15.	<i>датність до проведення експертизи працездатності</i>	+	+	+	+
ФК.16.	<i>Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.</i>	+	+	+	+
ФК.17.	<i>Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.</i>	+	+	+	+
ФК.18.	<i>Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів</i>	+	+	+	+
ФК.19	<i>Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг</i>	+	+	+	+
ФК.20.	<i>Здатність до проведення епідеміологічних та медикостатистичних досліджень здоров'я населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації</i>	+	+	+	+
ФК.21	<i>Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.</i>	+	+	+	+
ФК.22	<i>Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів</i>	+	+	+	+
ФК.23	<i>Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.</i>	+	+	+	+
ФК.24	<i>Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.</i>	+	+	+	+
ФК.25	<i>Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів</i>	+	+	+	+

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **«Лікарська практика в хірургічному відділенні поліклініки»**

Тема 1. Принципи організації надання планової і невідкладної хірургічної допомоги хворим і травмованим в амбулаторних умовах. Амбулаторний прийом хірургічних хворих і травмованих. Проведення опитування та фізикального обстеження пацієнтів. Заповнення медичної карти амбулаторного хворого (форма №25/0). Визначення об'єму додаткових досліджень, оцінка їх результатів. Встановлення попереднього діагнозу. Визначення тактики подальшого лікування, реабілітації, профілактики. Трудовий прогноз.

1. Проведення лікарського прийому в поліклініці під контролем лікаря-хірурга або (та) інших спеціалістів хірургічного профілю; ознайомлення з принципами та можливостями надання невідкладної допомоги хворим і травмованим на догоспітальному етапі.
2. Оформлення: медичного паспорта дільниці (форма № 75/о), профільного журналу дільниці, журналу викликів лікаря додому, щомісячного плану роботи лікаря-хірурга, листка обліку щоденного прийому хворих, операційного журналу, журналів обліку інвазивних маніпуляцій та гіпсувань; заповнення статистичних карт для реєстрації заключних (уточнених) діагнозів (форма № 25-2/о); оформлення медичної карти амбулаторного хворого (форма №25/0) та епікризів.
3. Надання лікарської допомоги хірургічним хворим у поліклініці і вдома під контролем лікаря-хірурга; функціональні можливості домашнього стаціонару, організація проведення необхідних додаткових обстежень, консультацій в домашніх умовах; надання лікарської допомоги в умовах денного стаціонару поліклініки під контролем лікаря-хірурга та лікаря денного стаціонару поліклініки.
4. Оформлення тимчасової непрацездатності, довідки про тимчасову непрацездатність та документів при скеруванні хворого на МСЕ (посильний лист) для визначення ступеня втрати працездатності; виписки рецептів та оформлення рецептів для безкоштовної видачі медикаментів.
5. Вивчення питань диспансерного спостереження (облік за нозологіями, проведення планових оглядів хворих, лікування, консультації вузьких спеціалістів).
6. Оформлення контрольної карти диспансерного обліку (облікова карта № 30/о).
7. Проведення маніпуляцій: підшкірні, внутрішньом'язові, внутрішньовенні ін'єкції, краплинне вливання ліків з підготовкою систем, периартикулярні, внутрішньосуглобові та параертебральні блокади, постановка банок, гірчичників, зігріваючих компресів, зондування, промивання шлунка, фракційне дослідження шлункової секреції, рН-метрія, дуоденальне зондування, очисні та лікувальні клізми, лапароцентез, пункція плевральної порожнини, виконання перев'язок, накладання іммобілізаційних гіпсових пов'язок, асистування на амбулаторних операціях, підготовка хворих до рентгенологічних досліджень шлунка, жовчного міхура, езофагогастроуденоскопії, колоноскопії.
8. Інтерпретація результатів лабораторних та інструментальних досліджень: загального аналізу крові, біохімічного аналізу крові, загального аналізу сечі, результатів проби за Земницьким та Нечипоренком, аналізу калу та копрограми, аналізу харкотиння, аналізу плевральної та асцитичної рідини, аналізу шлункової секреції, жовчі, оцінка функції зовнішнього дихання, рентгенографії та рентгеноскопії органів грудної клітки, шлунково-кишкового тракту, жовчного міхура та нирок, езофагогастроуденоскопії, колоноскопії.

Тема 2. Хірургічна патологія органів грудної клітки та черевної порожнини. Тупа травма живота, політравма. Диференційна діагностика “гострого живота” в амбулаторних умовах. Кишкова непрохідність. Інвагінація: діагностичні критерії. Неускладнені та ускладнені вентральні грижі. Покази до госпіталізації хірургічних хворих. Ангіологічна патологія в амбулаторно-поліклінічних умовах. Новоутвори шкіри та підшкірної клітковини. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень.

1. Епідеміологія хірургічної патології органів черевної порожнини, етіологія та патогенез, методи активного виявлення, класифікація, стандарти обстеження хворих та їх реабілітація, диспансерне спостереження за людьми з чинниками ризику і хворими, ефективність заходів з первинної та вторинної профілактики.
2. Визначення нозологічних форм, методи активного виявлення ранніх проявів хірургічної патології органів черевної порожнини, торакальної та судинної хірургічної патології, стандарти обстеження хворих залежно від нозологічної форми за МКХ 10, диспансерне спостереження хворими із різними клінічними формами, етапи реабілітації хворих.
3. Диспансерне спостереження за людьми з чинниками ризику і хворими.
4. Інтерпретація даних рентгенографії та рентгеноскопії органів грудної клітки, шлунково-кишкового тракту, жовчного міхура та нирок, езофагогастроуденоскопії, колоноскопії, ультрасонографії.
5. Проведення інвазивних маніпуляцій, постановка банок, гірчичників, зігріваючих компресів, зондування, промивання шлунка, фракційне дослідження шлункової секреції, рН-метрія, дуоденальне зондування, очисні та лікувальні клізми, лапароцентез, пункція плевральної порожнини, виконання перев'язок, накладання іmobilізаційних гіпсових пов'язок, асистування на амбулаторних операціях, підготовка хворих до рентгенологічних досліджень шлунка, жовчного міхура, езофагогастроуденоскопії, колоноскопії.
6. Освоєння методів діагностики та лікування вентральних гриж в амбулаторних умовах.
7. Оформлено екстрених повідомлень про інфекційних хворих.
8. Ознайомлення з організацією роботи лікаря-онколога; особливості діагностики та лікувальна тактика при новоутворах шкіри та підшкірної клітковини в умовах хірургічного відділення поліклініки.

Тема 3. Гострі гнійні хірургічні захворювання м'яких тканин, кісток і суглобів. Панарицій, флегмони кисті та стопи. Мастити. Бешиха. Діагностика і лікування захворювань прямої кишки. Урологічна патологія, особливості амбулаторного лікування. Реабілітація та відновне лікування в амбулаторно-поліклінічних умовах.

1. Класифікація, діагностика нозологічних форм гнійних хірургічних процесів, диференційна діагностика, стандарти обстеження хворих залежно від нозологічної форми за МКХ 10.
2. Надання лікарської допомоги в умовах поліклініки хірургічним хворим під контролем лікарів хірургічного профілю.
3. Особливості хірургічного лікування гнійних процесів в амбулаторних умовах.
4. Організація роботи проктологічного кабінету, діагностика і лікування захворювань прямої кишки та навколопрямокишкової клітковини.
5. Організація роботи урологічного кабінету, діагностика і лікування захворювань сечостатевої системи в амбулаторних умовах.
6. Проктологічні та урологічні маніпуляції та амбулаторні оперативні втручання; проведення пальцево-ректального дослідження, очисні та лікувальні клізми, виконання перев'язок, асистування на амбулаторних операціях.
7. Диспансерне спостереження хворими із різними клінічними формами, етапи реабілітації хворих.
8. Реабілітація в амбулаторних умовах, відділення відновного лікування в поліклініці; санаторії-профілакторії.
9. Ознайомлення з організацією оздоровчих заходів, відновного харчування, санаторно-курортного відбору.

Тема 4. Травма і травматизм. Організація роботи лкаря-травматолога поліклініки. Особливості амбулаторної тактики при ізольованих пошкодженнях та політравмі. Патологія опорно-рухового апарату, методи діагностики і лікування. Робота в кабінеті невідкладної допомоги поліклініки: огляд хворого, визначення синдромів та наявності невідкладних станів. Реабілітація травмованих.

1. Ознайомлення з роботою та вивчення документації спеціалізованих кабінетів поліклініки: травматологічного, урологічного, проктологічного тощо, фізіотерапевтичного відділення, лабораторії, денного та домашнього стаціонарів поліклініки.
2. Ознайомлення з організацією невідкладної допомоги хірургічним хворим та травмованим в амбулаторно-поліклінічних умовах та вдома, вивчення показів і правил госпіталізації за терміновою потребою.
3. Проведення інвазивних маніпуляцій, постановка банок, гірчичників, зігріваючих компресів, зондування, промивання шлунка, фракційне дослідження шлункової секреції, рН-метрія, дуоденальне зондування, очисні та лікувальні клізми, лапароцентез, пункція плевральної порожнини, виконання перев'язок, накладання іммобілізаційних гіпсових пов'язок, асистування на амбулаторних операціях, самостійне проведення ПХО та малооб'ємних втручань.
4. Визначення нозологічних форм травматичних пошкоджень, стандарти обстеження хворих, залежно від нозологічної форми за МКХ 10, надання невідкладної допомоги, диспансерне спостереження хворими із різними клінічними формами, етапи реабілітації хворих.
5. Встановлення показів до госпілізації, принципи та особливості транспортної іммобілізації і транспортування потерпілих з ізольованими пошкодженнями та політравмою, протишокові заходи.
6. Визначення поняття реабілітація в медицині, зокрема в педіатрії та дитячої хірургії, основні принципи реабілітації хірургічних хворих і травмованих, види і етапи реабілітації, покази, чинники (методи) реабілітації.
7. Участь у проведенні – електротерапії постійним током, імпульсними токами низької та звукової частоти, високочастотної електротерапії, магнітотерапії, аероіонотерапії, ультразвукової терапії, процедур тепло- і водолікування тощо.
8. Протипоказання для відновного лікування.
9. Оформлення довідок для проведення санаторно-курортного лікування та санаторно-курортних карт.

Тема 5. Залікове заняття, диференційований залік.

**4. СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
«ЛІКАРСЬКА ПРАКТИКА В ХІРУРГІЧНОМУ ВІДДІЛЕННІ ПОЛІКЛІНІКИ**

№ з/п	Тема практичного заняття	кількість годин
1	Принципи організації надання планової і невідкладної хірургічної допомоги хворим і травмованим в амбулаторних умовах. Амбулаторний прийом хірургічних хворих і травмованих. Проведення опитування та фізикального обстеження пацієнтів. Заповнення медичної карти амбулаторного хворого (форма №25/0). Визначення об'єму додаткових досліджень, оцінка їх результатів. Встановлення попереднього діагнозу. Визначення тактики подальшого лікування, реабілітації, профілактики. Трудовий прогноз.	7

2	Організація роботи кабінету лікаря-хірурга поліклініки. Хірургічна патологія органів грудної клітки та черевної порожнини. Тупа травма живота, політравма. Диференційна діагностика “гострого живота” в амбулаторно-поліклінічних умовах. Неускладнені та ускладнені вентральні грижі. Покази до госпіталізації хірургічних хворих. Ангіологічна патологія в амбулаторно-поліклінічних умовах. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень.	7
3	Гострі гнійні хірургічні захворювання м'яких тканин, кісток і суглобів. Панарицій, флегмони кисті та стопи. Мастити. Бешиха. Діагностика і лікування захворювань прямої кишки. Урологічна патологія, особливості амбулаторного лікування. Реабілітація та відновне лікування в амбулаторно-поліклінічних умовах.	7
4	Травма і травматизм. Організація роботи лікаря-травматолога поліклініки. Особливості амбулаторної тактики при ізольованих пошкодженнях та політравмі. Патологія опорно-рухового апарату, методи діагностики і лікування. Робота в кабінеті невідкладної допомоги поліклініки: огляд хворого, визначення синдромів та наявності невідкладних станів. Реабілітація травмованих.	7
5	Диференційований залік	2
ВСЬОГО:		30

5. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Перелік знань, умінь і навичок, які має набути студент під час практики та їх оцінювання в балах

№ з/п	Назва уміння, практичної навички	Оцінка у балах
1	Проведення лікарського прийому в поліклініці під контролем лікаря-хірурга та оформлення: медичного паспорта дільниці (форма № 75/о)	3-5
2	Оформлення профільного журналу дільниці, журналу викликів лікаря додому, листка обліку щоденного прийому хворих,	3-5
3	Оформлення протоколів операцій, операційного журналу, журналу обліку інвазивних маніпуляцій та іmobilізацій.	3-5
4	Оформлення медичної карти амбулаторного хворого (форма №25/0) та епікризів	3-5
5	Заповнення статистичних карт для реєстрації заключних (уточнених) діагнозів (форма № 25-2/о)	3-5
6	Надання лікарської допомоги хворим вдома під контролем лікаря - хірурга	3-5
7	Проведення організації домашнього стаціонару, та необхідних додаткових обстежень, консультацій в домашніх умовах	3-5
8	Надання лікарської допомоги в умовах денного стаціонару поліклініки під контролем лікаря-хірурга денного стаціонару поліклініки	3-5
9	Проведення організації невідкладної допомоги вдома та в амбулаторно-поліклінічних умовах, вивчення правил госпіталізації за терміною потребою, оформлено екстрених повідомлень про інфекційних хворих	3-5
10	Оформлення тимчасової непрацездатності, довідки про тимчасову непрацездатність, контрольної карти диспансерного обліку (облікова карта № 30/о), документів при скеруванні хворого на МСЕ (посильний лист) для визначення ступеня втрати працездатності	3-5

11	Ведення диспансерного спостереження хворих та інвалідів (облік за нозологіями, проведення планових оглядів хворих, лікування, консультації вузьких спеціалістів)	3-5
12	Виписування рецептів та їх оформлення (в т.ч. для безкоштовної видачі медикаментів)	3-5
13	Проведення діагностики та диференційної діагностики хірургічної патології органів черевної порожнини, надання кваліфікованої медичної допомоги, встановлення показів до госпіталізації	3-5
14	Проведення діагностики та амбулаторного лікування гострих гнійних захворювань м'яких тканин, кісток і суглобів	3-5
15	Планування фізіотерапевтичного лікування, оздоровчих заходів, відновного харчування, санаторно-курортного відбору при різних захворюваннях, оформлення довідок для потреби санаторно-курортного лікування та санаторно-курортних карт	3-5
16	Надання невідкладної медичної допомоги при переломах, вивихах, кровотечах	
17	Діагностика та надання невідкладної медичної допомоги при ургентній хірургічній патології	3-5
18	Підготовка хворого до проведення та інтерпретація результатів фракційного дослідження шлункової секреції, рН-метрії, дуоденального зондування	3-5
19	Проведення лапароцентезу, пункції плевральної порожнини	3-5
20	Підготовка хворого до проведення та інтерпретація результатів езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії	3-5
21	Проведення (інтерпретація результатів) ультразвукового дослідження органів черевної порожнини	3-5
22	Самостійне виконання маніпуляцій: підшкірні, внутрішньом'язові, внутрішньовенні ін'єкції, краплинне вливання ліків з підготовкою систем, периартикулярні, внутрішньосуглобові та паравертебральні блокади, виконання перев'язок, накладання іммобілізаційних гіпсових пов'язок	3-5
23	Інтерпретація результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження	3-5
24	Асистування на оперативних втручаннях, самостійне виконання первинної хірургічної обробки ран та малооб'ємних амбулаторних операцій	3-5

Вміння студентів з практичної підготовки оцінюється за такими критеріями:

«5 балів» - студент бездоганно засвоїв певне вміння та практичний навик, логічно мислить, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем;

«4 бали» - студент добре засвоїв певне вміння та практичний навик, володіє основними аспектами практичної навички та вміння, висловлює свої міркування з тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок при аналізі практичної дії.

«3 бали» - студент, в основному, опанував вміння та практичний навик, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.

Засвоєння дисципліни висвітлюється в такому форматі:

№ з/п	Перелік практичних навичок	Бали	Підпис безпосереднього керівника практики від бази практики
	Проведення лікарського прийому в поліклініці під контролем лікаря-хірурга та оформлення: медичного паспорта дільниці (форма № 75/о)		
	Оформлення профільного журналу дільниці, журналу викликів лікаря додому, листка обліку щоденного прийому хворих,		
	Оформлення протоколів операцій, операційного журналу, журналу обліку інвазивних маніпуляцій та іmobilізацій.		
	Оформлення медичної карти амбулаторного хворого (форма №25/0) та епікризів		
	Заповнення статистичних карт для реєстрації заключних (уточнених) діагнозів (форма № 25-2/о)		
	Надання лікарської допомоги хворим вдома під контролем лікаря -хірурга		
	Проведення організації домашнього стаціонару, та необхідних додаткових обстежень, консультацій в домашніх умовах		
	Надання лікарської допомоги в умовах денного стаціонару поліклініки під контролем лікаря-хірурга денного стаціонару поліклініки		
	Проведення організації невідкладної допомоги вдома та в амбулаторно-поліклінічних умовах, вивчення правил госпіталізації за терміновою потребою, оформлено екстрених повідомлень про інфекційних хворих		
	Оформлення тимчасової непрацездатності, довідки про тимчасову непрацездатність, контрольної карти диспансерного обліку (облікова карта № 30/о), документів при скеруванні хворого на МСЕ (посильний лист) для визначення ступеня втрати працездатності		
	Ведення диспансерного спостереження хворих та інвалідів (облік за нозологіями, проведення планових оглядів хворих, лікування, консультації вузьких спеціалістів)		
	Виписування рецептів та їх оформлення (вт.ч. для безкоштовної видачі медикаментів)		
	Проведення діагностики та диференційної діагностики хірургічної патології органів черевної порожнини, надання кваліфікованої медичної допомоги, встановлення показів до госпіталізації		
	Проведення діагностики та амбулаторного лікування гострих гнійних захворювань м'яких тканин, кісток і суглобів		
	Планування фізіотерапевтичного лікування, оздоровчих заходів, відновного харчування, санаторно-курортного відбору при різних захворюваннях, оформлення довідок для потреби санаторно-курортного лікування та санаторно-курортних карт		
	Надання невідкладної медичної допомоги при переломах, вивихах, кровотечах		
	Діагностика та надання невідкладної медичної допомоги при ургентній хірургічній патології		
	Підготовка хворого до проведення та інтерпретація результатів фракційного дослідження шлункової секреції, рН-метрії, дуоденального зондування		
	Проведення лапароцентезу, пункції плевральної порожнини		
	Підготовка хворого до проведення та інтерпретація результатів езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії		
	Проведення (інтерпретація результатів) ультразвукового дослідження органів черевної порожнини		
	Самостійне виконання маніпуляцій: підшкірні, внутрішньом'язові, внутрішньовенні ін'єкції, краплинне вливання ліків з підготовкою систем, периартикулярні, внутрішньосуглобові та паравертебральні блокади, виконання перев'язок, накладання іmobilізаційних гіпсових пов'язок		

	Інтерпретація результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження		
	Асистування на оперативних втручаннях, самостійне виконання первинної хірургічної обробки ран та малооб'ємних амбулаторних операцій		
	Сума балів за засвоєння практичних навичок		
	Підсумковий контроль практичних навичок	Бали	Підпис керівника практики від університету

Перелік питань для диференційованого заліку

1. Клініка гострого апендициту.
2. Диференціальний діагноз гострого апендициту.
3. Ускладнення гострого апендициту.
4. Етіологія та патогенез гострого холециститу.
5. Класифікація гострого холециститу.
6. Методи обстеження хворих з гострим холециститом.
7. Диференційна діагностика гострого холециститу.
8. Ускладнення гострого холециститу.
9. Типова клінічна картина гострого панкреатиту.
10. Диференційна діагностика гострого панкреатиту.
11. Ускладнення гострого панкреатиту.
12. Клініка типової перфоративної виразки.
13. Диференціальна діагностика перфоративної виразки.
14. Особливості перебігу атипової перфоративної виразки.
15. Особливості перебігу прикритої перфоративної виразки.
16. Етіологія та патогенез виразкової кровотечі.
17. Методи обстеження хворих з виразковою кровотечею.
18. Класифікація виразкових кровотеч.
19. Клініка виразкової кровотечі.
20. Диференціальна діагностика виразкової кровотечі.
21. Клініка динамічної непрохідності кишечника.
22. Лікування динамічної (функціональної) непрохідності кишечника.
23. Види механічної непрохідності кишечника.
24. Клініка obtураційної непрохідності кишечника.
25. Особливості клініки странгуляційної непрохідності кишечника.
26. Особливості клініки інвагінації.
27. Злукова хвороба.
28. Етіологія та патогенез гострого перитоніту.
29. Класифікація гострого перитоніту.
30. Методи обстеження хворих на гострий перитоніт.
31. Клінічна картина місцевого гострого перитоніту.
32. Клінічна картина поширеного перитоніту.
33. Визначення поняття грижі.
34. Причини виникнення грижі.
35. Загальна симптоматика гриж.
36. Класифікація зовнішніх гриж черевної стінки.
37. Ускладнення гриж.
38. Етіологія, патогенез облітеруючого атеросклерозу та ендартеріїту нижніх кінцівок.
39. Класифікація хронічної ішемії та рівня оклюзії магістральних артерій при облітеруючому атеросклерозі за О.О.Шалімовим.
40. Методи обстеження артеріальної системи.
41. Ускладнення облітеруючого атеросклерозу артерій нижніх кінцівок та методи їх запобігання.

42. Показання та протипоказання до консервативного лікування облітеруючих захворювань артерій нижніх кінцівок.
43. Реабілітація хворих, які перенесли реконструктивні операції на аорті та магістральних артеріях.
44. Методи зниження концентрації холестерину та ліпопротеїдів в плазмі крові (фармакологічні, інструментальні).
45. Етіологія варикозного розширення вен.
46. Клінічна характеристика хронічної венозної недостатності.
47. Ускладнення варикозної хвороби.
48. Функціональні проби для визначення стану клапанів поверхневих, комунікантних та глибоких вен нижніх кінцівок.
49. Консервативне лікування варикозної хвороби нижніх кінцівок.
50. Лікування екземи та дерматиту, спричинених хронічною венозною недостатністю.
51. Лікування трофічної виразки, спричиненої хронічною венозною недостатністю.
52. Показання та протипоказання до хірургічного лікування варикозної хвороби.
53. Етіологія тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок.
54. Причини тромбофлебіту нерозширених підшкірних вен.
55. Патогенез і клініка мігруючого тромбофлебіту підшкірних вен.
56. Клінічні прояви гострого тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок.
57. Диференціальна діагностика тромбофлебіту підшкірних і глибоких вен нижніх кінцівок.
58. Диференціальна діагностика тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок і бешихи.
59. Консервативне лікування тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок.
60. Етіологія, патогенез післятромбофлебітичного синдрому.
61. Консервативне лікування посттромбофлебітичного синдрому.
62. Клініко-діагностична програма лікаря хірурга при лімфовенозній недостатності.
63. Клініко-діагностична програма лікаря хірурга при флегмонах м'яких тканин.
64. Лікування гнійних запальних захворювань клітковинних просторів.
65. Обстеження хворих при захворюваннях кисті.
66. Класифікація, профілактика панарицію.
67. Клінічна картина різних видів панарицію.
68. Клінічна картина, оперативне лікування врослого нігтя.
69. Лікування різних видів панарицію.
70. Клініка, діагностика флегмон кисті (міжпальцевого, просторів thenar, hypothenar, міжфасціального, серединно-долонного простору, простору Пирогова U-подібної).
71. Лікування флегмон кисті.
72. Клінічна картина, оперативне лікування парапроктиту.
73. Клінічна картина, оперативне лікування геморою.
74. Клінічна картина, оперативне лікування пілонідальної кісти.
75. Клініка, дифдіагностика та хірургічне лікування атероми та дермоїдної кісти.
76. Профілактика гострої проктологічної патології.
77. Клініка, діагностика, хірургічне лікування доброякісних новоутворів шкіри і підшкірної клітковини.
78. Класифікація, діагностика та лікування цукрового діабету різних типів.
79. Алгоритми диференційної діагностики жовтяниць.
80. Алгоритми диференційної діагностики при суглобовому синдромі.

Оцінка диференційованого заліку

(сума балів за засвоєння практичних навичок та підсумкового контролю практичних навичок)

Оцінка за диференційований залік	Бали	Оцінка	Підпис керівника практики від університету

6. *Форми контролю*

«Методи контролю» відображають систему оцінювання практики за традиційною (чотирибальною) та 200-бальною шкалою.

Оцінка за практику складається з суми балів за виконання студентом практичних навичок, які перевіряються безпосереднім керівником від бази практики (максимум 120 балів – мінімум 72 бали), та балів за підсумковий контроль, що виставляються при проведенні диференційованого заліку (максимум 80 балів – мінімум 50 балів).

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Бали з практики для студентів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Алгоритми надання невідкладної допомоги при критичних станах / За ред. І. І. Тітова. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 344 с.
2. Вергун А.Р. Врослий ніготь: патогенетичні аспекти хірургічного лікування. – Тернопіль: Вид-во “Інфотехцентр”, 2005. – 31 с.
3. Вергун А.Р. Панарицій: амбулаторне хірургічне лікування неускладнених і ускладнених випадків. – Тернопіль: Вид-во “Інфотехцентр”, 2005. – 50 с.
4. Вергун А.Р., Котик В.В. Амбулаторна карта хірургічного хворого на оніхомікоз: деякі аспекти стандартизації опису клінічних спостережень та комплексного лікування. – Львів: Вид-во “Атлас”, 2006. – 24 с.
5. Вергун А.Р. Амбулаторна хірургічна оніхопатологія // Львів.: Сполом.-2012 р.- 176 с.
6. Вергун А.Р. Амбулаторна гнійна патологія кисті та стопи: вибрані питання клініки, діагностики та комплексного лікування / Львів.: Сполом.-2013 р.- 129 с.
7. Вергун А. Р. Тестові завдання для контролю знань з амбулаторної хірургії студентів VI курсу медичного факультету, що навчаються за програмою “Поліклінічна справа і сімейний лікар”. // Львів., “СаЮл”. , 2005., 52 с.
8. Дужий І.Д. Перша допомога при невідкладних станах : навчальний посібник / І.Д. Дужий, О.В. Кравець; Сумський державний університет. – Суми: Сумський державний університет, 2014. – 212 с. : іл., табл.
9. Екстрена медична допомога / Г.Г. Рошнін, О.М. Пархоменко, В.О. Крилюк та ін.: за ред. Г.Г. Рошніна. – К.: ТОВ “НВП “Інтерсервіс”, 2011. – 159 с.
10. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи). За редакцією О.В. Богомолець, Г.Г. Рошніна. Київ – Здоров’я, 2016 р.
11. Екстрена медична допомога. Посібник, за редакцією професора Г.Г.Рошніна.– Київ, 2008. 127 с.
12. Екстрена медична допомога: підручник / [М. І. Швед, А. А. Гудима, С. М. Геряк та ін.] ; за ред. М. І. Шведа. – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – 420 с.
13. Екстрена та невідкладна медична допомога : навчальний посібник / Бодулев О. Ю., Дикий О. М., Могильник А. І. та ін. ; заг. ред.: Шкурупія Д. А. – 2 ге вид. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 240 с. – іл., табл. ISBN 978-966-382-719-3
14. Загальна хірургія. Вибрані лекції / за ред. Б.І.Дмитрієва. Одеса, 1999.
15. Загальна хірургія / за ред. С.П.Жученка, М.Д.Желіби, С.Д.Хіміча. Київ, "Здоров'я", 1999.
16. Казицький В.М., Корж НА. Десмургія. Київ, 1999.
17. Левицький А.Ф., Притула В.П., Кулик О.М. та ін. Політравма у дітей. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2014. – 198 с.
18. Лисюк Ю. С. Особливості хірургічного лікування нагнійних захворювань кисті. Актуальні питання гнійної хірургії. Львів. 1998.
19. Медицина невідкладних станів. Вибрані клінічні лекції. Під редакцією проф.. – Ніконова В.В. – Харків . – 2020.
20. Медицина невідкладних станів: швидка і невідкладна медична допомога / І.С. Зозуля, А.В.Вершигора, В.І. Боброва та ін.; за ред. І. С. Зозулі. – К.: ВСВ “Медицина”, 2012. – 728 с.
21. Методика обстеження хірургічного хворого / під ред. М.О.Ляпіса. Тернопіль, 2000.
22. Методичні рекомендації з організації роботи дільничних терапевтів та сімейних лікарів і превентивної медицини / Є.Я. Склярів, І.О. Мартинюк, В.П.Бевз та ін. – Львів, 2004.- 46с.
23. Мокшенов І.Я., Гарелин П.В., Дубовин О.И. и др. Хирургические операции // Минск, 2004, С.413.
24. Медико-соціальна експертиза і реабілітація. – Склярів Є.Я., Мартинюк І.О., Бевз В.П., 2004. – 61с.
25. Невідкладні стани: діагностика та лікування. // Навчальний посібник. – Київ. – 2018. – 320 с.
26. Невідкладна медична допомога у загальній лікарській практиці. Київ – 2015, (За ред.. Зозулі І.С., Матюхи Л.Ф.) – 490 с.
27. Олійник П. Перша медична допомога. – Львів: «Сполом», 2004. – 256 с.
28. Основи законодавства України про охорону здоров’я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ (у редакції від 01.01.2012) // Сайт законодавства України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2801-12>.

29. Перша допомога при нещасних випадках: запитання, завдання, тести та відповіді. Навчальний посібник / Жидецький В.Ц., Жидецький М.С. – К.: Основа. – 2003. – 128 с.
30. Поліклінічна справа і сімейний лікар /За ред. Є. Я. Склярєва, І. О. Мартинюка, Б. Б. Лемішка/. – К.: Здоров'я, 2003.
31. Практичні навички з медицини невідкладних станів. – Навчальний посібник за редакцією професора Зозулі І. С. – Київ. – 2008. – 164 с.
32. Сирбу І.Ф. Загальна та невідкладна хірургія з доглядом за хворими: Навч. посібник / І.Ф. Сирбу, О.С. Никоненко, О.В. Губка [та ін]. – Запоріжжя: Вид-во «Час», 2008. – 276 с.
33. Тарасюк В.С., Матвійчук М.В. Паламар М.В., Поляруш В.В., Корольова Н.Д., Подолян В.М. Малик С.Л., Кривецька Н.В. Перша медична (екстрена) допомога з елементами тактичної медицини на догоспітальному етапі в умовах надзвичайних ситуацій. – К.: Медицина, 2015.
34. Халмурадов Б.В. Медицина надзвичайних ситуацій підручник / Б. Д. Халмурадов, П. Б. Волянський – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 208 с.
35. “Хірургія” – Збірник нормативних документів. Київ МНІАЦ медичної статистики МВЦ “Медінформ”, 2006. – 524 с.
36. Хіміч С.Д. Хірургія. — К.: Здоров'я, 2004.
37. Хірургія (факультетська): підручник / Кол. авторів; За ред. М.П. Захараша. — К.: Медицина, 2006. — 656 с.
38. Хірургія: підручник / За ред. П.Г. Кондратенка. — К.: Медицина, 2009. — 968 с.
39. Хірургія: підручник / О.Ю. Усенко, Г.Б. Білоус, Г.Й. Путинцева. — К.: Медицина, 2010. — 400 с.
40. Чапкий Л.П., Ткаченко Р.О. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія. — К.: Вища школа, 2004
41. Шкали в екстреній і невідкладній медицині та медицині катастроф (навчальний посібник). К.: Інтерсервіс. – 2019. – с.291.
42. Філь А.Ю. Політравма: патогенетичні аспекти комплексного лікування / А.Ю. Філь, А.Р. Вергун, Я.Б. Чуловський [та ін.] // Львів. Вид-во Сполом, 2015. – 131 с.
43. Черенько М.П., Ваврик Ж.М. Загальна хірургія // Київ, "Здоров'я", 2004.
44. Abrams R.A., Botte M.J. Hand infections: Treatment Recommendations for Specific Types // J. of Am. Acad. of Orthor. Surg.- 1996.-Vol. 4, N4.- P. 219-230.
45. Baldor R.A.. Bratton`s Family Medicine. Board rewier. 5-th Edition – LWW, 2017. – 376 p.
46. Case Files of Family Medicine. 3-d Edition / E. Toy, D. Briscoe, B. Britton, J.J. Heidelbauch.– Mc GrawHill Professional. – 2016. – 691 p.
47. Coroll A.H., Mulley A.G.. Primary Care Medicine. 6-th Edition. – LWW, 2013. – 1613.
48. David N. Gilbert et all. The 2002 Edition of the Sanford Guide to Antimicrobial Therapy. – 2002.
49. Davis J.H. Clinical Surgery. Vol. 1. – St. Louis.-Washington-Toronto: The C. V. Mosbi Compani. 1987.- 1024 p.
50. Donald C. Correll, MD Facep. Hypotermia practice Guid // The physician assistant practice Guide. For Emergency Departments urgent care centers, and family practices. A cuta care Horizons. Jackson, TN.2012.
51. International Ethical Guidelines for Biomedical Research Involving Human Subjects: Prepared by the Council for International Organizations of Medical Sciences (CIOMS) in collaboration with the World Health Organization (WHO), Geneva. — 2002. — Режим доступу: http://www.fhi360.org/training/fr/Retc/pdf_files/cioms.pdf.
52. Kiefer M.M., Chong C.R.. Pocket Primary Care. 1-st Edition – LWW, 2014. – 374 p.
53. Marx John, Ron Walls, and Robert Hockberger. Rosen's emergency medicine—concepts and clinical practice. Elsevier Health Sciences, 2013. 1024 p.
54. Rakel R.E., Rakel D.P.. Textbook of Family Medicine. 9-th Edition . – Saunders, 2015. – 1215 p.
55. Skone, Richard, et al., eds. Managing the Critically Ill Child: A Guide for Anaesthetists and Emergency Physicians. Cambridge University Press, 2013. 832 p.
56. Schneider, Andreas, Erik Popp, and Bernd W. Böttiger. "Cardiopulmonary Resuscitation." Surgical Intensive Care Medicine. Springer International Publishing, 2016. 153–166.
57. Toy E., Briscoe D., Britton B., Heidelbauch J.J.. Case Files of Family Medicine. 3-d Edition. – Mc GrawHill Professional. – 2016. – 691 p.

Додаткова література

1. Актуальні питання медицини невідкладних станів у практиці сімейного лікаря. – К.:Видавець Заславський О.Ю.,2015. – 124с.
2. Вергун А. Р., Паращук Б. М., Макагонов І. О. Мікотично-асоційовані вросання нігтів: погляди на проблему // J. Clin. Exp. Med. Res. - 2017. - 5(1). - С. 632–642.
3. Вергун А. Р. Оніхогрифоз, ускладнений інкарнацією нігтя: особливості хірургічної елімінації та комплексного лікування // вісник наукових досліджень. - 2016. - № 4. - С. 61-67
4. Вергун А. Р. Оніхогрифоз, ускладнений вросанням нігтя, у хворих на цукровий діабет 2-го типу: особливості комплексного хірургічного лікування та девіації деяких лабораторних показників // Міжнародний ендокринологічний журнал. - 2016. - № 8(80). - С. 58-63.
5. Вергун А.Р., Красний М.Р., Паращук Б.М., Вергун О.М. Хірургічне видалення нігтів та окремі особливості комплексного лікування деструктивного поліоніхомікозу, ускладненого вторинним вросанням нігтів у хворих на цукровий діабет 2-го типу // Буковинський медичний вісник. – 2016. – Том 20. – №3 (79). – С. 23-27.
6. Вергун А.Р., Красний М.Р., Чуловський Я.Б., Вергун О.М., Мошинська О.М. Пролежні м'яких тканин у хворих на цукровий діабет 2-го типу: клінічні стратегії, показники інсулінорезистентності та аспекти комплексного лікування // Міжнародний ендокринологічний журнал. – 2016. – № 5(77). – С. 72-77.
7. Вергун А. Р., Паращук Б. М., Макагонов І. О. Мікотично-асоційовані вросання нігтів: погляди на проблему // J. Clin. Exp. Med. Res. - 2017. - 5(1). - С. 632–642.
8. Загальна хірургія. Вибрані лекції / за ред. Б.І.Дмитрієва. Одеса, 1999.
9. Загальна хірургія / за ред. С.П.Жученка, М.Д.Желіби, С.Д.Хімча. Київ, "Здоров'я", 1999.
10. Казицкий В.М., Корж НА. Десмургія. Київ, 1999.
11. Медицина невідкладних станів (збірник тестових завдань). – Навчальний посібник за редакцією професора Зозулі І. С. – Київ. – 2013. – 160 с.
12. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога. // Підручник. – Київ: ВСВ «Медицина», 2017. – 960 с.
13. Невідкладні стани: навчальний посібник /За ред. М.С.Регеди, В.Й.Кресюна. – Львів, 2003. – 891с.
14. Невідкладні стани в клініці внутрішніх хвороб /За ред. доктора медичних наук М.С.Регеди. – Л. Каменярь, 1999. – 317с.
15. Невідкладні стани при гострих отруєннях. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі–Поділля». – 2014. – 112 с.
16. Особливості надання невідкладної медичної допомоги на догоспітальному та ранньому госпітальному етапах при гострій цереброваскулярній патології. // Метод. реком. – Вінниця. – ТОВ "Меркьюрі–Поділля", 2017. – 48 с.
17. Порушення спінального кровообігу. – Монографія. – Київ. – 2011. – 132с.
18. Рани, класифікація, діагностика, лікування. – Навчальний посібник за редакцією професора Зозулі І. С, Слонецький Б. І., Максименко М. В., Вербицький І. В. – Київ. – 2013. – 110 с.
19. Регеда М.С., Ванівський М.М., Гайдучок І.Г., Ванівський М.М. та ін. Невідкладна допомога при гострих отруєннях. – Львів: В-во СПОЛОМ, 2002. – 104 с.
20. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії : довідник–посібник / за ред. Ю. М. Мостового ; Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова. – 16–те вид., доповнене і перероблене. – К. : Центр державного земельного кадастру, 2014. – 679 с.
21. Тарасюк В.С., Матвійчук М.В., Паламар І.В., Корольова Н.Д., Кучанська Г.Б., Новицький Н.О. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: Підручник. – К.: «Медицина», 2011. – 526 с.
22. Хвистюк О.М., Рогожин Б.А., Короп А.Ф. „Обсяги профілактичної, діагностичної та лікувальної роботи лікаря загальної практики – сімейного лікаря” Харків, 2005.
23. Moore Z.E., Webster J. Dressings and topical agents for preventing pressure ulcers. / Z.E.Moore, J.Webster // Cochrane Database Syst Rev. 2013. 8: CD009362.
24. National Pressure Ulcer Advisory Panel. Pressure ulcers in America: prevalence. incidence. and implications for the future. Reston. VA. NPUAP. 2001.

25. Nadashkevitch O. Complicated onychomycosis and ingrown nail: complex treatment (case series)/ Oleg Nadashkevitch, Andrij Vergun, Bohdan Parashchuk [et al.] // Праці НТШ. Медичні науки., Proc. Shevchenko Sci. Soc. Medical sciences. – 2017. – 2 (L). – 64-68.
26. Pressure Injuries (Pressure Ulcers) and Wound Care. URL. <https://emedicine.medscape.com/article/190115-overview>.
27. Rounding C, Hulm S. Surgical treatments for ingrowing toenails. Cochrane Database Syst Rev 2000;(2):CD001541.
28. Schmitt W., Kiene S. Chirurgie der Infectionen.- Leipzig.: Johann Ambrosius Barth, 1981.-648 p.
29. Sibbald R.G. Increased bacterial burden and infection: the story of NERDS and STONES. / R.G.Sibbald, K.Woo, E.A. Ayello // Adv Skin Wound Care. 2006. № 19(8). P. 447 – 463.
30. Spinal Cord Injury: Skin&Pressure Sores / URL. http://www.sci-infopages.com/skin_pres.html.
31. Vergun A. R. Ingrown nail, optimal clinical and morphological classifications: author's views (own modification) and discussion / A. R. Vergun // Шпитальна Хірургія. Журнал імені Л. Я. Ковальчука. – 2017. – № 4. – С. 46-50.
32. Viant, J. Emergency teaching in health sector / J. Viant, A. Forel, P. A. Renoult, D. Lory // The European J. of trauma and emergency surgery. – 1999. – Vol. 22. – P. 30.
33. Walker S.R., Sutton C.D. The use of drains in general surgery.// Surgery.-1997.-Vol.38.- P. 152-154.
34. Zuber T.J. Ingrown toenail removal. // Am. Fam. Physician 2002 Jun 15;65(12):2547-2552.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.youtube.com/watch?v=Mz5c-3VJ1N8>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=dNdAKKvtRFw>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=BjD3cWSNEG0>
4. <http://www.youtube.com/watch?v=v1CWvQ-vXFA>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=WWtriCPyVBM>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=dNdAKKvtRFw>
7. https://www.youtube.com/watch?v=80j_HZWM_MI
8. <https://www.youtube.com/watch?v=rXTTUNwfmrM>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=nyuQQR1HdvY>
10. <https://www.youtube.com/watch?v=a4PfvIwXnrQ>
11. <https://www.youtube.com/watch?v=nFHQ6f0-hC0>
12. https://www.youtube.com/watch?v=E4pbRoMS_xo
13. <https://www.youtube.com/watch?v=r240kQj3mw8>
14. https://www.youtube.com/watch?v=0Y7_IroomRo
15. <https://www.youtube.com/watch?v=7zfTz6TJZf4>
16. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
17. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
18. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
19. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
20. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
21. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
22. Міністерство охорони здоров'я <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
23. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
24. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
25. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». <http://www.nau.ua>
26. American Heart Association <https://www.onlineaha.org/>
27. British Heart Foundation <https://www.bhf.org.uk/>
28. Спеціалізована БД "Винаходи (корисні моделі) в Україні" <https://base.uipv.org/searchINV/>.